והא נותר ופיגול לאחר זריקת דמים הוא אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן בנותר של עולה אמר ליה אם כן ליתני (א) בבשר עולה לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בשר עולה דאסור דהא בקרבן קא מתפים נותר ופיגול דעולה איצטריכא ס"ד אמינא כאיסור נותר כאיסור פיגול והוה ליה כמתפים בדבר האסור ולא מיתסר קמ"ל מיתיבי [א]איזהו איסר האמור בתורה [א]אמר הריני שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו כיום שמת בו רבו כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם כיום שראיתי ירושלים בחורבנה ואמר שמואל והוא שנדור באותו היום היכי דמי לאו כגון דקאי בחד בשבא דמית ביה אבוה ואע"ג דאיכא טובא חד בשבא דהיתרא וקתני אסור ש"מ בעיקר הוא מתפים דשמואל הכי איתמר אמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום ואילך אמר רבינא [ב]ת"ש [ג]כחלת אהרן וכתרומתו מותר הא כתרומת לחמי תודה אסור
והא

רש"י

והא נותר לאחר זריקת דמים הוא. דאיתסר דנותר הוי שניתותר חוץ לזמנו שלא נאכל ופיגול שיצא חוץ למחיצתו ואמר זה כזה וקאמר דהוי אסור והא נמי דלאחר זריקת דמים (ב) והוה ליה שעת הכושר קודם לכן וקתני דאסור אלמא כדהשתא קא מתפים. וליכא דאמרי האי פיגול לאו דוקא הוא דלא הוי פיגול אלא היכא שנשחט על מנת לאוכלו חוץ לזמנו דלא הוה ליה שעת הכושר מעולם ולא קא פריך אלא מנותר דהוה ליה שעת הכושר ופיגול אגררא נקטיה ולאו דוקא: **אמר ליה רב הונא לרבא בנותר של עולה.** מיירי דלא הוה ליה שעת הכושר מעולם דעולה כולה כליל היא אבל אי הוה ליה שעת הכושר אמרינן (ג) מעיקרא קא מתפים: **אם כן ניתני בבשר עולה.** ממש דלית ליה שעת הכושר: **דהא בקרבן קא מתפים.** והוי נדר גמור: **אלא נותר ופיגול איצטריכא ליה.** דאימא כאיסור נותר כו' קמתפים: **ולא מיתסר.** דלא הוי נדר כדבעינן למימר לקמן ג) שיהא מתפים בדבר הנדור ולא בדבר האסור: **קמשמע לן.** האי דקאמר נותר ופיגול לאו איסור נותר ופיגול קאמר (ד) איסור כמותו אלא בנותר ממש ופיגול ממש דהוי דבר הנדור: **איזהו איסר האמור בתורה.** דכתיב לכל שבועת אסר (במדבר ל) דמשמע שיהא נודר בדבר שנאמר בכך: **ואמר שמואל והוא שנדור וכו'.** במסכת שבועות: (ה) **מאותו היום.** כגון דבאותו יום שמת אביו קיבל עליו בנדר שלא יהא אוכל בשר וכגון דהוה אותו היום חד באייר דאיכא חד בשבת דהיתירא טובא בנתים ולסוף שנה באייר באחד בשבת נמי אמר הריני שלא אוכל בשר באחד בשבת כמו אותו חד דאשתקד שמת בו אביו ואמרי' דאסור דאע"ג דאיכא חד בשבת דהיתירא בנתים דכל הני חד בשבת בנתים אכל ועכשיו כשאמר הריני שלא אוכל בשר באחד בשבת כמו אותו חד בשבת שמת בו אביו דלא אכל והרי איכא כמה באחד בשבת דאכל אפ"ה אמרי' בעיקרו קא מתפים באותו חד בשבת דלא אכל ואסור. ענין אחר כגון דנדר באחד בשבת דר"ח אייר שמת בו אביו ולסוף שש שנים או חמש שנים קאי באחד בשבת דר"ח אייר ואע"ג דאיכא טובא ראשי חדשים דאייר בנתים דהיתירא וקתני דאסור: **הכי איתמר דשמואל והוא שנדור ובא מאותו היום ואילך.** דכל חד בשבת מאותו היום ואילך היה נדור שלא יאכל בשר ועכשיו אומר הריני כאותו היום שמת בו אביו אהכי אסור דלא הוי שום היתירא בנתים אא"כ באותו יום וליכא (ו) למימר דבהיתירא קא מתפים: **ת"ש כחלת אהרן וכתרומתו.** תרומה גדולה או תרומת מעשר דהיינו דבר האסור. ומדקאמר כתרומתו מכלל דאיכא תרומה דלאו מתפים בה הוי אסור דהיינו תרומת לחמי תודה לדבר הנדור הוא תודה ולחמה:
והא

ר"ן

הוא דרמי רחמנא עליה. והיינו טעמא נמי דמתפים בתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים ומתפים בבכור לאחר זריקת דמים לא מתסר כדמוכח סוגיין בסמוך [ע"ב] אע"ג דאסירי לזרים משום דכיון דשרי לכהנים איסוריה לאו מחמת נדריה הוא שאילו כן היה אסור לכל אלא איסורא הוא דרמי רחמנא עליה וכי מתפים ביה בדבר אסור קמתפים. והיינו טעמא נמי דמתפים בחלת אהרן ובתרומתו מותר דאיסורא לאו משום נדריה הוא אלא משום גזירת הכתוב הוא. כך נראה בעיני: **והא נותר ופגול לאחר זריקת דמים הוא.** אית דלא גרסי פגול שהרי מכיון שנתפגל אין זריקתו מתירתו אלא מנותר קפריך דאיסור נדריה פקע ליה בזריקת דם ואפילו הכי תנן דאסור אלמא בעיקרו קמתפים: **בנותר של עולה.** דאפילו תמצא לומר דבדהשתא קמתפים אכתי נדריה לא פקע דהא עולה אסורה אפי' לאחר זריקה: **א"כ ליתני בבשר עולה.** אי אמרת בשלמא דלאו בעולה מיירי נקט נותר לאשמועינן דבעיקרו קמתפים אלא אי אמרת דבעולה מיירי מאי רבותיה דנותר אכתי נדריה לא פקע ואי הכי ליתני בשר עולה. ולפי מה שפירשתי במשנתינו דבנותר ופגול לא בעי ר' יהודה כ"ף הדמיון בדין הוא דליתני ליה דלהכי תנא נותר ופגול ולא תנא כבשר עולה לאשמועינן דבהני אפילו בלא כ"ף הדמיון מתסר אלא דעדיפא מיניה שני ליה: **והוא שנדר באותו היום.** קס"ד שנדר באותו יום שמת אביו שלא יאכל בשר וכן נדר פעם אחת שלא יאכל בשר ביום שמת בו גדליה ועכשיו מתפים יום אחר באותו יום דכיון דנדר במעיקרא ה"ל השתא מתפים בדבר הנדור: **דקאי בחד בשבת דמית ביה אבוה.** נראה בעיני דהכי פירושא שאומר ביום אחד בשבת שהוא כיום שמת בו אביו למנין חדשים כגון אחד בשבת ראשון של ניסן יהא יום זה עלי כיום אחד בשבת ראשון של ניסן ואע"ג דאיכא טובא חד בשבת דהיתרא וקתני אסור ושמע מינה בעיקרו קמתפים. ומשמע ליה להש"ס דבהכי עסקינן דאי באומר בפירוש יום זה כיום שמת בו אביו פשיטא דמתסר אלא ודאי באומר יום זה עלי כאחד בשבת ראשון של ניסן וקמ"ל דאע"ג דאיכא למימר בהיתרא קמתפים כיון שהוא עומד באותו יום שהוא למנין חדשים כיום שמת בו אביו ומתפים ואמר יהא יום זה כאחד בשבת בעיקרו מתפים ואסור: **ומשני דשמואל הכי אתמר אמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום ואילך.** כלומר שכל ימי אחד בשבת שעברו עליו שהן כיום שמת בו אביו נאסרו עליו בנדר וכיון שכן לא מצית למגמר מהכא האי דינא ולומר דהך רבותא אשמועי' דהא הכא ליכא יומי דהיתרא כלל. והך סוגיא קטיע היא דלא פירש הש"ס אם כן מאי אתא לאשמועינן אלא סמיך ליה אסוגיין דריש פרק שבועות שתים בתרא [שבועות כ.] דאמרי' התם האי לישנא ממש דאמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום ובתר הכי מקשה כיון (נ"ל כיום) שמת בו אביו פשיטא ומתרץ יום שנהרג בו גדליה בן אחיקם אצטריכא ליה ומקשינן הא נמי פשיטא מהו דתימא כיון דאפי' לא נדר אסור מדרבנן כי נדר נמי לא חייל נדרא ולאו מתפים בנדר הוא קמ"ל כך נראה בעיני. א"נ סברה הך סוגיא דאע"ג דלא דמי לקרבן שאסור לכל דהא לא אסור אלא לדידיה אפילו הכי מתפים בדבר הנדור מיקרי. וממסקנא דסוגיין דשבועות שמעינן לנודר מגבינה של נכרים וסתם יינן ושמנו של גיד והתפים בהן דמתפים בנדר הוי ואסור: **כחלת אהרן וכתרומתו מותר.** דאע"ג דבקריאת שם מתסרי כיון שאינו אסור לכל דבר האסור מקרי ולא דבר הנדור: **הא כתרומת לחמי תודה.** חלה אחת שהיה נוטל מכל עשר חלות של כל מין שבה: **אסור.** דהוה ליה מתפים בדבר הנדור:
והא

מסורת הש"ס

א) לקמן יד. שבועות כ., ב) לקמן דף יג:, ג) [דף יג.].

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ליתני בבשר עולה א"ל לא מיבעיא וכו' דהא בקרבן קא מתפים אלא נותר ופגול אילטריכא ליה ס"ד אמינא כל"ל ותיבת דעולה נמחק: (ב) רש"י ד"ה והא נותר וכו' דמים הוא והוה ליה שעת וכו' וליכא דאמרי האי פיגול כ"כ כלומר מאי דנקט פיגול בהך קושיא: (ג) ד"ה אמר ליה וכו' אמרינן בעיקרו קא מתפים: (ד) ד"ה קמשמע לן וכו' ופיגול קאמר שיהא זה אסור כמותו אלא נותר ממש: (ה) ד"ה ואמר שמואל והוא שנדור וכו' במסכת שבועות הס"ד ואח"כ מ"ה באותו היום וכו' אותו היום חד בשבת באייר דאיכא וכו' שלא אוכל בשר באחד שבת כמו אותו: (ו) ד"ה הכי איתמר וכו' וליכא למימר בהיתירא קא מתפים:

◆

מוסף רש"י

ביום שמת בו אביו. כאסר אסרתי עלי בשר ביום שמת בו אבא לעולם (שבועות כ.). והוא שנדור באותו היום. שקיבל עליו כנדר שלא יאכל בשר ביום שמת בו אביו לעולם, וכן יום שמת בו פלוני וכן יום שנהרג בו גדליה (שם).

◆

פירוש הרא"ש

והא נותר ופגול לאחר זריקת דמים הוא. דלא מקרי נותר אם לא שהותר לכהנים תחלה או למזבח דכתיב ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר ממנו וגו' ופגול נמי לא מקבע כפגול עד שיקריבו כל מתיריו וכי מתפים בהו לאו באיסור נותר ופגול קא מתפים לדבר האסור הוא אלא בעיקר הזבח קא מתפים ובכבר יצא הזבח מידי מעילה אלמא בעיקר קא מתפים: בנותר ופגול של עולה. שלא יצא מידי מעילה שמתו עליו לעולם עד שיתוך הבשר: אם כן ליתני בבשר עולה. אלא ודאי נקט נותר ופגול לאשמועינן דבעיקרו קא מתפים ולא איירי בעולה: מיתיבי איזהו איסר כו'. הי"ל אליעזר וי"ל גורס מ"ש מיהו לא קשיא אי גרסינן מיתיבי דפריך לרב הונא בריה דרב נתן שבא לדחות דברי רבא שפשט לו דבעיקרו קא מתפים: איזהו איסר האמור בתורה. בפ"ג דשבועות מוכח לה איזהו איסר נדר האמור בתורה: ביום שמת בו אביו כו'. אורחא דמילתא נקט לצטער ביום שמת בו אביו ורבו: היכי דמי לאו דקנדר בההוא חד בשבא דמית בו אביו. כגון שמת אביו באחד בשבת ובאותו היום אסר עצמו באכילת בשר ואחר זמן אומר אכילת בשר עלי כאחד בשבת והא דקתני בברייתא כיום שמת בו אביו לא שאמר כן בפירוש אלא אמר כאחד בשבת (עד) היום הוה כמו חד בשבת שמת בו אביו אע"ג דאיכא מאותו חד בשבת עד היום הוה כמה חד בשבת שאכל בשר אמרינן בעיקרא קא מתפים באותו חד בשבת שאסר עליו אכילת בשר משום דהנודר לאסור קא מכוין הילכך תלינן באיסור ובזבחי שלמים נמי תלינן דבעיקרא קא מתפים: והוא שנדור ובא מאותו היום ואילך. דהוו להו כולהו דאיסורא ולא מספקא לן דילמא כחד בשבת קודם שמת אביו קא מתפים דהא מילתא דפשיטא היא דשלמים קודם זריקת דמים לא מספקא לן אי מתפים כמעיקרא קודם שהקדיש הבהמה והכי נמי הוה מצי לשויי כגון שאמר בפירוש כיום שמת בו אביו: בחלת אהרן ובתרומתו. ואע"ג דמתסר על ידי פיו לא הוי דבר הנדור דהא מעיקרא נמי הוא אסור משום טבל ופיו לא אסר אלא התיר שהוציא השירים מידי טבל: הא בתרומת לחמי תודה. המביא תודה מביא עמה ארבעה מיני לחמים חלות ורקיקין ורבוכה והם מצה ומכל מין עושה י' לחמים ועוד מביא עשרה של חמץ ומכל מין ומין נותן אחד לכהן והם נקראים תרומת לחמי תודה כדכתיב והרים ממנו אחד מכל קרבן:

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"ג מהל' נדרים הל"ה סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רד סעי' א:
נו ב מיי' שם פ"א הל' יא סמג שם:

◆

תוספות

והא נותר ופגול לאחר זריקת דמים הוא. ר"ת לא גרס פגול דהא זריקה לא מהני לפגול דלעולם הוה קודם זריקה מיהו יש ליישב אגב נותר נקט ליה הש"ס והא קושיא מנותר דלאחר זריקת דמים ואפילו הכי מתסר אלמא כמעיקרא מתפים וא"ת הא כיון דלאחר כהדיא בנותר ונותר הוי לעולם לאחר זריקת דמים אם כן הוי כאילו אמר לאחר זריקת דמים דפשיטא לך לעיל דמותר א"כ קשה דהא משמע דרבה לא ליפשוט הכפיה וי"ל דלא דמיא דהתם מדהאריך בלשון לאחר זריקת דמים ודאי בעינן להתיר אבל גבי נותר לא האריך בלשונו יותר מאילו אמר זה כזה מה שייך למימר משום דמתפים בנותר והשתא מיתסר דהא דבר האסור הוא אלא ע"כ משום דמעיקרא מתפים ומשני בנותר של עולה שיש בו מעילה לעולם אבל ליכא לפרושי דבנותר סתם תלינן ליה בעולה להחמיר א"כ מאי פריך ליתני כבשר עולה הא רבותא טפי אתא לאשמועינן דבנותר סתם תלינא בנותר של עולה לכן נראה כמפרשים: אבל נותר ופגול באיסור נותר ופגול קמתפים והוה ליה דבר האסור קס"ל דמעיקרא בקדושת הקרבן קמתפים וא"ת מ"מ תיפשוט בעיא כי היכי דאמר הכא דאע"ג דאיכא למיתלי בדבר האסור דהשתא (אפ"ה) הוי תלינן ליה בדבר [האסור] דמעיקרא ה"נ דאיכא למיתלי בהיתרא דהשתא תלינן לומר בעיקרא מתפים וי"ל דלא דמי הכא שסוף סוף מוכיח שלאיסור עצמו קמתכוין כי תלינן תלינן בדבר האסור אבל לעיל דאיכא למיתליה בהיתרא דהשתא ולא בא לאסור עצמו איכא למימר בהיתר קמתפים א"נ שאני הכא דדבר האסור דהשתא לא חייל כ"א מכח קדושת דבר הנדור דמעיקרא ולפי זה שני ניחא הכא דשבועות פ"ג: לאו כגון דקאי בחד בשבת דמית ביה אבוה. כלומר שמת אביו בחד בשבת ועכשיו הוא עומד ג' שנים או ד' אחר שמת אביו באותו יום שמת אביו בא' בשבת ולאו דוקא נקט באחד בשבת דלאו דבר תלוי כ"א בכך וכן לחדש כמו שהיה יום שמת אביו אפי' לא יהיה אותו יום באחד בשבת וקס"ד השתא שאינו נודר אלא אותו יום בלבד שמת אביו ולא אחריה והיינו דקאמר אע"ג דאיכא טובא חד בשבת דהיתירא כל שכן חד בשבת שאחרי מיתת אביו ואפ"ה תלינן לומר דבעיקרא מתפים כיום שמת אביו ממש ולא בימים של היתר שאח"כ ומשני שנדר מאותו יום ואילך כל הימים שאחרי כן דהשתא ליכא היתירא ומ"מ אכתי איכא למיתלי בהיתרא כחד בשבת שקודם מיתת אביו וי"ל דאם כיום שמת אביו אין לו תשמשות כלל קודם לכך כ"א אותו היום עצמו או ימים שמשם ואילך שהם כאותו יום: בחלת אהרן ובתרומתו מותר. משום דלא הוי דבר הנדור וא"ת והלא קדושת התרומה חלה על ידי דיבור והפרשה וא"כ הוי דבר הנדור וי"ל מ"מ אין האיסור שבתרומה בא ע"י הפרשה שהרי קודם לכן נמי היה אסור משום טבל דהפרשת התרומה אינה כ"א להתיר: